

призводить до відносно меншої зміни кількості продажу товару (у відсотках). У цій ситуації загальний виторг від проданого товару зменшується.

У пізнанні суті еластичності попиту і пропозиції, тобто наскільки при зміні рівня ринкової ціни змінюються обсяги попиту і пропозиції, слід мати на увазі, що ці зміни відбуваються у часі. Інакше кажучи, важливим чинником, що визначає еластичність попиту і пропозиції, є часовий період. Розрізняють три часові ринкові періоди: миттєвий, короткостроковий та довгостроковий.

Ринковий попит у короткостроковому періоді має тенденцію до зменшення еластичності, а в довгостроковому - до збільшення еластичності.

У миттєвому ринковому періоді виробник не в змозі швидко здійснити збільшення обсягу вироблюваного товару, якщо ринкова ціна на нього зростає внаслідок збільшення обсягу попиту. Пропозиція у цьому разі на деякий найкоротший час залишається незмінною і, отже, нееластичною. В короткостроковому періоді виробники можуть здійснити збільшення випуску певного товару у відповідь на зростання обсягу попиту на нього. У довгостроковому періоді виробники мають достатньо часу для розширення своїх потужностей і збільшення випуску продукції у разі зростання попиту. У цьому разі пропозиція суттєво реагує на зміни ринкової ціни і є еластичнішою, ніж у короткостроковому ринковому періоді. Отже, у довгостроковому періоді ринкові ціни змінюються більш плавно і в менших масштабах, але обсяги вироблюваного товару змінюються більш істотно.

Ринковий процес складається з безлічі актів обміну товарами і послугами. У кожному такому акті бере участь продавець, на стороні якого виступає пропозиція товару, і покупець, що представляється попитом на товари. На величину попиту, як індивідуального, так і сукупного, впливають цінові і нецінові чинники, які повинні чітко відслідковуватися на постійній основі спеціальними відділами.

Попит виступає одним з найважливіших факторів при формуванні економічної стратегії підприємства, так як тільки виробництво «потрібних», що користуються попитом у покупців товарів доцільно і вигідно з економічної точки зору.

Поняття еластичності попиту має пряме відношення до цінової політики виробників. При встановленні ціни на свій товар, а також при визначенні цінових надбавок або знижок, виробник повинен вловлювати ті зміни, які відбуваються на ринку і мають якийсь стосунок до зміни еластичності попиту на його товар. Розуміння цінової еластичності часто є вирішальним для багатьох господарських рішень [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажнюк М.О. Основи економічної теорії. Навчальний посібник. - Ужгород: Гражда, 2005. – 204 с.
2. Дзюбик С.Д., Ривак О.С, Основи економічної теорії: Навч. Посібник. –2-ге вид. перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 491 с.
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
4. Політична економія: Підручник / За ред. В.Г. Федоренко. – К.: Алерта, 2008. – 485 с.
5. Сажина М.А., Чибриков Г.Г., Економічна теорія: підручник для вузів 2-ге вид. - М.: Норма, 2007. – 672 с.
6. Седов В.В. Економічна теорія: У 3 ч. Ч. 2. Мікроекономіка: Навч. підручник/Челяб. держ. ун-т. Челябинськ, 2002. – 115 с.

Пригода І.

Науковий керівник – доц. Варакута О. М.

ЗНАЧЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОГО МЕТОДУ У ВИВЧЕННІ КУРСУ «ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ», 6 КЛАС

Дуже важливо, щоб мислення учнів ґрунтувалось на дослідженні, пошуках...»

В.О.Сухомлинський

У статті розкривається значення дослідницького методу навчання як засобу активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів та можливості його використання у навчально-виховному процесі з курсу «Загальна географія», 6 клас.

Ключові слова: навчально-виховний процес, метод навчання, дослідницький метод, дослідницька діяльність, дослідження.

Актуальністю даної теми є ствердження, що використання дослідницьких методів може забезпечити освіту, розвиток і виховання учнів відповідно до вимог сучасного рівня науково-технічного прогресу, особистості, підготовленої до активного і позитивно-творчого осмислення і перетворення світу.

Основні ідеї проблеми дослідження висвітлюються у наукових працях багатьох вчених, а саме такі, як: природа та функції дослідницьких умінь і навичок (А. Арнольдов, К. Абульханова-Славська); трактування їх як складного психічного утворення (синтезу інтелектуальних і практичних дій, самоорганізації та самоконтролю, засвоєних та закріплених у способах діяльності), що лежить в основі готовності школяра до пізнавального пошуку (Н.Недодатко); зумовленість розвитку особистості змістом діяльності, способами її здійснення (В.Давидов, Ю.Жданов); основи загальної теорії діяльності (Л.Виготський, О.Леонтьєв, С.Рубінштейн); положення про навчальну діяльність учнів (П.Гальперіна, В. Давидова, Л.Занкова) та ін.

Метою статті є висвітлення змісту дослідницького методу, а також розкриття можливостей його використання у навчально-виховному процесі під час вивчення курсу «Географія. Загальна географія. 6 клас» для набуття учнями досвіду дослідницьких компетенцій та застосування їх у життєдіяльності.

Виклад основного матеріалу. Сучасна школа орієнтована на формування в учнів світогляду, загальнокультурних інтересів, затвердження у свідомості загальнолюдських цінностей. У зв'язку з цим одним із головних її завдань є створення необхідних і повноцінних умов для розвитку дитини, формування її активної громадянської та особистісної позиції, пошук оптимальних шляхів зацікавлення учнів навчанням, підвищення їх розумової активності, спонукання до творчості, виховання школяра як особистості, здатної здійснювати самостійний вибір і приймати відповідальні рішення в різних життєвих ситуаціях, вироблення вмінь практичного і творчого застосування здобутих знань. Тому на сьогоднішній день особлива увага акцентується на впровадженню у навчально-виховний процес дослідницького методу.

Дослідницький метод – це метод навчання, який передбачає творче застосування знань, оволодіння прийомами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Він, як і інші методи проблемного навчання, є способом організації творчої діяльності учнів, яка зумовлюється навчальним проблемним завданням. Але відмінність діяльності учнів, організованої цим методом полягає у самостійному розв'язанні учнями цілісної проблеми. Це означає, що вони самі виконують всі етапи процесу розв'язання проблеми, починаючи з усвідомлення пізнавального протиріччя. Обов'язковою передумовою використання цього методу є засвоєння учнями умінь виконувати всі ці етапи в їх логічній послідовності, а саме: створення проблемної ситуації, висловлення декількох передбачень вирішення проблемної ситуації. Вибір і доведення правильності найреальнішого передбачення, аналіз виконання навчально-дослідницького завдання, яке виконувалося під час доведення, формулювання висновків [5].

Технологія навчання як дослідження має особистісно орієнтований характер, адже як свідчить досвід, схильність учнів до дослідницької діяльності значною мірою індивідуальна. Вона залежить від розвитку пізнавальних інтересів, змісту й обсягу знань, спостережливості, пам'яті, уваги, працьовитості та волі дітей [1].

Залучення учнів зі шкільної лави до процесу наукового дослідження сприяє формуванню самодостатньої комплексної особистості. Дослідницька технологія змінює світогляд дитини, її самооцінку, справляє значний вплив на формування життєвих цінностей.

Навчально-дослідна діяльність учнів – один із складників навчально-виховного процесу. Головне завдання її завдання - формування навчально-дослідницьких навичок і вмінь, навичок самостійного розв'язання задач та найголовніше - розвиток дослідницьких здібностей в учнів [4].

Організація навчально-дослідницької діяльності учнів є найскладнішим завданням реалізації рубрики «Дослідження» за новою програмою з географії. Вона спонукає до розвитку універсальних навчальних дій і спрямована на формування в учнів основ дослідницької культури. [3].

У навчальній програмі з курсу «Географія. Загальна географія, 6 клас» у рубриці «Дослідження» запропоновані такі теми: «Спостереження на місцевості за змінами у природі»,

«Робота з додатковими джерелами інформації для підготовки повідомлень про видатних дослідників та географічні відкриття», «Аналіз стану повітря у своєму населеному пункті з використанням різних джерел інформації та власних спостережень», «Дослідити гідрологічні особливості найближчої місцевої водойми та її використання», «Розробка міні-проекту з утилізації побутових відходів».

До кожного дослідження вчитель, в разі необхідності, може розробляти відповідні методичні вказівки, за допомогою яких учень осмислює та обдумує поставлені перед ним завдання.

Наприклад, у темі дослідження «Дослідити гідрологічні особливості найближчої місцевої водойми та її використання» перед учнями стоять такі завдання, як: ознайомитися з водними об'єктами своєї місцевості, дослідити гідрологічні особливості найближчої місцевої водойми за типовим планом, з'ясувати її значення для населення та господарського використання, проблеми водойми та шляхи їх розв'язання. Можна разом з батьками здійснити прогулянку до найближчої місцевої водойми (наприклад, річки) і виконати такі завдання: визначити напрям і швидкість течії річки, стан прозорості води, характер берегів, наявність на березі гірських порід, рослинність та тваринний світ. Доцільно звернути увагу учнів на забрудненість води і запропонувати з'ясувати чинники, які на це впливають, а також дослідити, як використовують цю воду люди.

Під час виконання дослідження на тему «Розробка міні-проекту з утилізації побутових відходів» доцільно виконати наступні завдання:[2]

1. За допомогою різних джерел інформації з'ясуйте, що таке «утилізація».
2. Дізнайтеся, які є види побутових відходів. Покажіть їх у вигляді схеми.
3. Встановіть, які з цих видів побутових відходів накопичуються у вашій оселі. Чи відбувається їх сортування?

4. Упродовж тижня розділяйте побутові відходи (харчові продукти, папір, пластик, скло) в окремі контейнери. Запропонуйте назву, форму, колір контейнерів. Покажіть їх у вигляді малюнків.

5. Визначте вагу побутових відходів у кожному контейнері та зобразіть її у вигляді стовпчикової діаграми. Який вид відходів переважає?

6. Користуючись отриманими даними, обчисліть можливу кількість побутових відходів у вашій оселі за місяць, рік. Зробіть висновок про вплив побутових відходів на навколишнє середовище.

7. За допомогою членів родини запропонуйте способи утилізації різних видів побутових відходів. Чи можливий додатковий дохід сім'ї від побутових відходів? Який?

Міні-проект доцільно представити у вигляді презентації.

Висновки. Використання дослідницьких методів в курсі «Загальна географія» цінне тим, що вони мають велику переконуючу силу до потреби самостійного здобування учнями знань, особливу доказовість, повноту і міцність. Під час проведення дослідження забезпечується чуттєве сприймання, практична діяльність учнів і словесне обґрунтування. Такий органічний зв'язок і сприяє максимальній активізації розумової діяльності дітей, розвитку логічного мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дослідницькі методи на уроках географії // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2007. – №5. – С. 5-7/
2. Варакута Ольга, Швець Євдокія Загальна географія: Зошит для практичних робіт. 6 клас. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2014. - 72 с.
3. Географія. Програма /рівень стандарту/ для учнів 5-9 класів середніх загальноосвітніх навчальних закладів. 2012р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua.
4. Загальна методика навчання географії. Підруч [з грифом МОНМС України] / О.М. Топузов, В. М. Самойленко, Л.П. Вішнікіна. – К.:ДНВП «Картографія», 2012.- 512 с.
5. Методика навчання географії (курс лекцій): Навчальний посібник. Переробл. і доповн. / Варакута О. М. – Тернопіль: Тайп, 2014.-175 с.
6. Шаталова Л.В. Исследовательская и проектная деятельность учащихся как один из путей повышения учебной мотивации / Л. В. Шаталова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shig-sosh5.ru/obyehenie/metod-kopilka/opk/1219-issledovatel'skaya-i-proektnaya-deyatelnost-uchashhixsya-kak-odin-iz-putej-povysheniya-uchebnoj-motivaczii.html>